

Didymi (Bibl. Max. PP: T. IV. p. 323.) explicatur positio, qua se ipsos posuerunt ad non credendum. « Est positio voluntaria initium non credendi gerens... ad non credendum a semetipsis sunt positi. » In idem fere recidit interpretatio Oecumenii in h. l. (T. II. p. 496.), secundum quam Deus dicitur voluntate ad praevisionem peccatorum *consequente* permettere infidelitatem. « Ad quod et positi sunt, non dicitur quasi a Deo ad hoc essent destinati; nulla enim causa perditionis ministratur ab eo, qui omnes homines vult salvos fieri; sed qui seipso aptaverunt vasa irae (cf. Rom. IX. 22; 2. Tim. II. 20. 21.), eos secuta est et infidelitas; et in quem ordinem se ipsos praeparaverunt, in hunc sunt positi. Et si homo creatus est liber, nec est vis inferenda libero arbitrio, nemo merito conqueratur de eo, qui talem sortem homini adtribuat, quam suis operibus homo sibi ipse adscivit. » Advertatur autem, *offensionem in lapidem angularem* in Scripturis exhiberi ut poenam incredulitatis: « et erit... in lapidem offensionis... et conteretur » Is. VIII. 14. 15; « et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur; super quem vero ceciderit, conteret eum » Matth. XXI. 44. Si ergo intelliguntur positi propter incredulitatem ad offensionem et confractionem in lapide, h. e. propter peccatum ad poenam, omnis disparat difficultas.

Pro solutione difficultatum, quae fiunt ex doctrina Augustini, ac si peccatum originale antecedenter ad quamvis aliam praevisionem esset causa reprobationis omnibus reprobis etiam adultis, tam iis quibus remittitur, quam aliis in quibus manet non remissum, lege adnotaciones I. B. Faure ad Enchirid. Aug. c. 53. et notam 3^{iam} ad c. 98. De sententia Augustini circa praedestinationem et reprobationem data opera dicemus suis locis.

THESS LV.

Nulla admittenda est antecedens negativa reprobatio a vita aeterna.

« Cum adserta voluntate Dei, ut omnes homines salvi fiant et nullus eorum pereat, neque satis conciliari posse videtur *reprobatio negativa* a gloria coelesti, quam plures theologi antecedenti Dei voluntati adscribendam esse censuerunt. »

Primum in hac thesi referemus diversas catholicorum theologorum sententias de *antecedente reprobatione negativa*, quam dicunt; tum vero ex doctrina Scripturarum de antecedente voluntate Dei, ut omnes homines salvi fiant, et ex Patrum explicationibus huiusmodi *reprobationem antecedentem* nullam admitti posse demonstrabimus. Quamvis in hac materia sicut in capitibus connexis de praedestinatione, de gratia et libero arbitrio omnes catholici agnoscant plura authentice definita ab Ecclesia, atque in his fide credendis sit unanimis omnium consensus; sunt tamen non pauca, quae Ecclesia, etiam ubi ad eius iudicium appellationum est, in alterutram partem definire noluit, et in his salva fide et charitate potest esse aliqua opinionum diversitas. Inter has autem opiniones profecto ea sequenda est, quae cum veritatibus revelatis vel principiis theologice certis cohaeret et ex iis vera demonstrari potest; seponendae autem sunt opiniones, quae vel uni principio theologice certo contradicere clare ostendi possint.

Ad seriem totius tractationis quod spectat, obiectivus ordo rerum postulare quidem videretur, ut primum de praedestinatione et dein de reprobatione ageretur. At vero, ut superius monui, quia ex principiis de antecedente voluntate salvifica iam demonstratis clarissime nobis sequi videatur, quid de reprobatione sentiendum sit, et remoto falso conceptu reprobationis facilime demonstratur vera sententia de praedestinatione; propterea ordine inverso primum quaerimus in hac thesi de reprobatione, et demonstramus falsitatem opinionis, quae cum sententia de praedestinatione ad gloriam absolute antecedente praevisionem meritorum

ita cohaeret, ut si vera sit reprobatio negativa ante praevisa merita mala, eo ipso etiam vera sit praedestinatio ad gloriam ante praevisa merita bona; et si illa prior opinio falsa demonstretur, eo ipso etiam haec altera sententia concidat. Imo ideo potissimum istam sententiam de praedestinatione ad gloriam ante praevisa merita falsitatis convinci putamus, quia cum ea necessario nixa est antecedens reprobatio saltem negativa, quam universalitati voluntatis salvifica in superioribus demonstratae repugnare clarissimum nobis videtur.

I. Theologi qui praedestinationem ad gloriam seu absolutum decretum in mente divina conferendi angelis et hominibus gloriam aeternam putant esse voluntatis antecedentis omnem praevisionem liberorum meritorum, non omnes eodem modo hanc suam sententiam explicant acciduntur.

1° Sunt inter eos plures, qui sicut praedestinationem angelorum ante praevisionem boni aut mali usus liberae voluntatis, ita praedestinationem hominum absolute antecedenter, et independenter a praevisione omnium actuum creatorum, etiam ipsius peccati originalis factam ac completam esse arbitrantur. Si loquamur nunc de praedestinatione hominum tantummodo, omissa praedestinatione angelorum ipsiusque Christi hominis, de cuius ordine alii aliter sentiunt; illi theologi nonnulli hunc statuunt decretorum divinorum ordinem. a) Primus actus voluntatis divinae circa salvandos homines erat dilectio, qua Deus voluit et intendit illis dare gloriam voluntate absoluta et efficaci. b) Deus illo gratuito et absoluto decreto non tantum gloriam indefinite suis electis voluit; sed illam etiam singulis in gradu certo ac definito praeparavit, eodem actu et modo praordinans illam varietatem mansionum, quas Christus dixit esse in regno Patris sui; nam tota illa civitas electa est, ut esset una sponsa Christi, quae postea per gratiam ita praeparata est sicut fuit electa, estque hoc consentaneum perfectioni illius regni, in quo nihil esse debet nisi ex singulari (antecedente) praedefinitione divina. Itaque c) sic praedestinatis ad certum gradum gloriae Deus deinde abso-

luta et efficaci voluntate praedefinit omnes actus meritorios cum omnibus circumstantiis ita, ut merita ad amussim respondeant gradui gloriae praedestinato. d) Ut haec opera bona et merita praedefinita fiant in tempore, Deus tandem praeparat gratias efficaces, quibuscum (vel scientia media vel simplicis intelligentiae pro diversa illorum theologorum sententia de efficacia gratiae) praevideat infallibiliter connexa illa opera et merita praedefinita. Ita docent Suarez de Praedest. l. I. c. 8. sqq. et alibi; Didacus Alvarez de Auxil. disp. 37. et alii non pauci.

Iam vero praeter hanc *absolute antecedentem* praedestinationem alia non datur ex omnium istorum auctorum sententia, et hoc absoluto decreto ante praevisionem quorumcumque actuum creaturarum *omnes salvandi* praedestinati sunt. Unde necessario sequitur, quod auctores ipsi profitentur verissimum, et probant ex propria ratione praedestinationis, omnes alios qui praeter illos antecedenter electos creandi erant, fuisse *praeteritos*, ut dicunt, seu non comprehensos in praedestinatione ad vitam aeternam antecedenter et independenter ab omni praevisione sive absoluta sive conditionata peccatorum, etiam ipsius peccati originalis. Imo permissionem peccatorum, propter quae angeli et homines *positive* reprobantur et damnantur, putant esse effectum utique necessario consequentem ex illa absolute antecedente reprobatione *negativa*.

Reprobationem *negativam* non eo sensu appellant, quasi in Deo non esset actus positivus; quamvis enim aliqui videantur illam *non praedestinationem* concipere velut meram negationem seu absentiam actus praedestinantis, cuiusmodi negatio etiam est circa homines mere possibles; sinceriiores tamen fatentur, actum esse *positivum*, et Deum *positive velle* eos omnes homines *non praedestinare* seu, ut alii clarius loquuntur, *non admittere ad regnum coeleste*, vel *excludere a gloria ut a beneficio indebito*. Quia vero reprobatio, inquit, potest sumi ut reiectio a *bono indebito*, vel ut reiectio a *bono simulque ut damnatio ad poenam*, hanc alteram dicunt reprobationem *positivam*, quam omnes catholici fatentur supponere praevisionem culpae; priorem eis

placuit appellare *negativam* (1). Hanc itaque sic explicatam *negativam reprobationem seu exclusionem a bono indebito* dicunt Deum concipere ex se ipso nulla supposita culpa hominis.

Audiamus unum vel alterum. « Prima conclusio: reprobatio Dei aeterna includit actum positivum, quo voluit quosdam non admittere ad vitam aeternam.... Secunda conclusio: si consideretur exclusio a regno coelesti, in quantum habet formaliter rationem poenae damni, praesupponit culpam... Tertia conclusio: actus positivus quo Deus ab aeterno voluit non admittere quosdam in suum regnum, non fuit conditionatus, sed absolutus antecedens in signo rationis praescien-

(1) Inter hos theologos reprobationis negativae defensor acerrimus Gonet de Praedest. disp. 5. a. 2. n. 22. rem ita declarat. « Recentiores theologi vocant *reprobationem negativam*, non quod illa in sola negatione praedestinationis consistat, ut existimant aliqui; sed quia ad carentiam gloriae, ut est pura negatio beneficii indebiti, terminatur. Alteram *reprobationem positivam* appellant, quia positive respicit poenam damni et sensus, quam reprobis ob peccata commissa promeretur. Notandum, reprobationem negativam in hoc a positiva differre, quod haec habet non solum terminum *a quo* nempe exclusionem a gloria, sed etiam terminum *ad quem*, scilicet poenam sive damni sive sensus; illa vero (negativa) solum habet terminum *a quo*, nempe *exclusionem a gloria ut beneficio indebito*, non vero terminum *ad quem*, quia ex vi *exclusionis* ut sic praeceps et ut habet rationem purae negationis, non intelligitur reprobis esse damnandus aut ulli poenae sive damni sive sensus deputandus. » Haec sunt clarissima et egregie dicta, ut intelligamus, quo sensu illi theologi loquuntur de reprobatione *negativa et positiva*. Res vero quae affirmatur, videtur nobis involvere contradictionem. In statu purae naturae non supposita elevatione ad finem supernaturalem visionis beatificiae negatio huins finis esset mera negatio beneficii indebiti; at supposita elevatione et destinatione ad finem supernaturalem, exclusio ab huius finis ultimi iam unica consecutione est *privatio et malum maximum creaturae rationali*; et qui ab hoc fine ultimo excluditur, eo ipso est damnatus et poenae saltem damni deputatus; poena enim damni nihil est aliud quam *privatio ultimi finis supernaturalis*; haec autem fatentibus omnibus catholicis sub Deo iusto et bono supponit peccatum. Pro creatura rationali elevata ad finem supernaturalem gloriae coelestis « exclusio ab hac gloria praeceps ut habet rationem merae *negationis*, » quin sit *privatio finis ultimi*, tam est impossibilis, quam impossibilis est ablatio vitae, quin sit mors, quantumvis subtiliter distinguas inter cessationem vitae ut defectus vitae est mera *negatio*, et inter mortem ut est *privatio*.

tiam mali usus liberi arbitrii futuri ex hypothesi, quod constitueretur in tali ordine rerum.... Veritas huius conclusionis potissime fundatur in sententia illa quae asserit, nullam dari causam ex parte nostra respectu totius reprobationis.... Si ergo nulla datur causa reprobationis; ergo reprobatio non dependet ex praeviso malo usu liberi arbitrii etiam ut conditione sine qua non, ergo importat actum absolutum in Deo. » Ita Didac. Alvarez disput. 109. n. 5.

Paulo timidius loquitur Suarez; voluit enim sibi viam apertam relinquere ad concilianda contradictoria; ad componendam scilicet tales absolute antecedentem reprobationem omnium qui pereunt, cum sincera Dei voluntate antecedente, ut iidem omnes homines salvi fiant. Verum admisso iam principio, omnium salvandorum absolutam praedestinationem ad gloriam completam esse antecedenter et citra respectum ad praevisionem actuum creaturarum, Suarez ipse et alii omnes huius sententiae sectatores tandem in eadem notione reprobationis negativae haerere coguntur. « Probabilis censeo, inquit, Deum in illo signo (ubi praedestinavit omnes salvandos ad gloriam ante quamvis praevisionem meritorum) ita non elegisse reprobos ad gloriam, ut positivum actum voluntatis habuerit non eligendi illos seu volendi non eligere » Suarez de Praed. I. V. c. 4. n. 5. Nihilominus paulo ante capite 3. multis probaverat, non esse consonum sanae theologiae affirmare Deum antecedenter ad praevisionem culpae finalis voluisse aliquos « excludere a regno coelesti » vel « non admittere ad regnum » (ib. n. 13.), quia id repugnat voluntati antecedenti, ut omnes homines salvi fiant (1).

(1) Habemus igitur iam ex hactenus citatis tres appellationes istius negativae reprobationis. Gonet dixit *exclusionem a regno*, Alvarez *non admissionem ad regnum*, Suarez *non electionem ad regnum*; omnes vero affirmanter esse *actum Dei positivum*, quo ante praevisionem mali meriti decernit omnes reprobos *excludere a regno*, vel *non admittere*, vel *non eligere* ad regnum coeleste. Supposita elevatione humanae naturae ad finem supernaturalem fateor, me non satis perspicere, quomodo haec diversitas appellationum quoad rem ipsam non in idem plane recidat. Totum discrimen videtur esse in eo, quod alii rem durissimam audent suo proprio nomine appellare, alii vellent eam emollire subtilibus et imperceptilibus quibusdam distinctionibus rationis, cuiusmodi raro verae esse solent.

Docemur ergo, nullam esse voluntatem antecedentem *non admittendi aliquos ad regnum*, quia id repugnat voluntati universalis salvificae; esse tamen positivam voluntatem antecedentem *non eligendi ad regnum*, quotquot angeli et homines damnati sunt et damnandi. Facile intelligeretur discrimin inter voluntatem antecedentem non admittendi ad regnum seu excludendi a regno *in poenam et vindictam*; et inter voluntatem antecedentem non eligendi *ad bonum indebitum*; posset enim dici, priorem illam repugnare, quia voluntas puniens supponit culpam; posteriorem *per se nullatenus* repugnare, quia bonum indebitum potest negari nulla supposita culpa. At quando iam constat, omnes homines a Deo antecedente voluntate *destinatos esse ad bonum indebitum regni coelestis*, et Deum sincere atque, ut loquitur Chrysostomus, « *intenso desiderio* » antecedente velle, ut omnes hoc bonum indebitum consequantur; quomodo quaeso cum hac voluntate salutis simul consistere potest *voluntas positiva antecedens non eligendi ad hoc bonum?* Sed quomodo haec *antecedens voluntas* aliquos non eligendi pugnet cum voluntate *universalis salvifica*, inferius in altera parte theseos apparet; nunc continemur solum in historica expositione opinionum.

2º Sunt inter assertores praedestinationis ad gloriam ante praewisa merita alii, qui quoad praedestinationem et reprobationem angelorum absolute antecedentem consentiunt quidem illis, quorum sententiam hucusque enarravimus; hominum autem praedestinationem et reprobationem censem paulo aliter explicandam esse. Hanc nimirum dicunt factam esse *consequenter ad praevisionem peccati originalis*, sed *antecedenter et independenter a praevisione omnium aliarum actionum ordinis creati*, et nominatim *omnium actuum supernaturalium*. Censem hi theologi, omnes homines, qui non salvantur, ac proinde etiam illos quibus peccatum originale remittendum et remissum erat, hoc modo fuisse negative reprobatos *in poenam peccati originalis*. Ita cum aliis docent Didacus Ruiz de Praedest. disp. 14. sqq.; Gonetus disp. 5. a. 3.

Potest quidem haec sententia confutari specialibus argumentis, praesertim quatenus loquitur de negatione praedestinationis *in poenam peccati originalis remittendi et remissi*, cum ex definitione Concilii Tridentini sess. V. « *nihil damnationis sit iis, qui vere consupulti sunt cum Christo per baptismum in mortem;* » (1) sufficit tamen ad eius falsitatem demonstrandam idem commune principium, quia voluntas Dei ut omnes homines salvi fiant, non solum universalis est antecedenter ad praevisionem peccatum originale sed etiam consequenter ad illud in hoc praesenti ordine naturae lapsae et meritis Christi Redemptoris reparatae; imo de voluntate salvifica universalis non alia quam pro hoc ordine praesente et in relatione ad homines in primo parente lapsos Scripturae et Patres directe loquuntur, ut in superioribus (th. XLVII. XLIX. sqq.) evidenter demonstratum est. Hinc in nostra disputatione, ut brevitat consulamus, directe prae oculis habebimus *reprobationem negativam a salute aeterna*, quatenus tribuitur absolutae voluntati antecedenti omnem praevisionem operum et conditionum, maxime ut prae ceteris Suarez eam emollire studuit; argumenta enim, quae contra hanc sententiam mitigationem pugnant, a fortiori valebunt adversus formas alias duriores.

II. His praemissis accedimus iam ad demonstrationem repugnantiae, qua illa *antecedens reprobatio negativa* opponitur doctrinae certissimae de antecedente divina voluntate, ut omnes homines salvi fiant. Demonstramus repugnantiam ex ipsa indole negativae et antecedentis reprobationis quatuor argumentis, quia a) voluntas antecedens *negandi praedestinationem* est voluntas antecedens *non salvandi*; b) quia ex sola illa voluntate Dei antecedente independenter ab omnibus actibus creatureae meta-

(1) Si est reprobatio *in poenam peccati*, quomodo quaeso non coincidit cum reprobatione *positiva*, de qua diximus in superiori thesi? Quomodo deinde in aeterno decreto, quo decernitur collatio baptismi et per hunc remissio *omnis culpe et poenae*, nihilominus reservatur *poena aeterna gravissima non electionis vel non admissionis* ad conscientiorem ultimi finis vel *exclusionis* ab hac consecutione propter culpam una cum *poena remittendam et remissam*?